

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

39. Cubosamæ interitus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

nouitate quam composuerat ipsemet & inusitata obsoletarum vestium concinnatione, quæ illi fortuito in manus venerant, tantumque arrisit ornatus nouitas Cubosamæ, vt dimisso humaniter Viliela, inspiciendam iterum Chlamydem ex eo quæri mandauerit, inde Reginam; & matrem Cubosamæ salutatum ducuntur, visumque iis aulicum gynæceum, cœnobio quàm aulæ similis, tantum illic silentij, modestiæ, ordinis, inter honorarias fœminas, quibus Reginam seniolem, habitu, omnique specie, velut apud nos antistitam præesse iudicasset, accepit illos innixa lararij foribus, splendide ornati, prostante in ara, infantis Amidæ statua, diademate coronati, & circum aureis præcincti radiis. Delata pro more, munuscula, quaterniones cartaceos, & flabellum, iis grati animi suscepit argumentis, vt edi maiora erga Principes non possent, nempe illa primum liquoris nescio quid libauit, hinc per aulæ suæ puellas, Patribus porrexit eandem pateram ad bibendum. Etsi autem ab aula nihil cuperent (quo ipso ad cuncta obtinenda nihil ominatiùs) sed fuit inæstimabilis pretij, beneuolentiæ singularis tam honorifica significatio, quod indiceret Bonziis vel inuitis nostrorum venerationem, & eorum sedem Meaci firmiter stabiliret, quos inde Bonziji tantoperè moliebantur excutere: sed enim omnis hæc faustitas augustis finibus clausa est. Dum enim Iaponiam multi Reges distractam possiderent, nulla vsquam Regna volubilius dominos mutarunt, factionibus publicis redigentibus in proletarios, qui nudius tertius cum summo imperio regnabant; sic post quatuor menses, sua cum aula Cubosamam, & lætas Patrum expectationes cum vrbe Meaco, subitus turbo pessum dedit.

39.
Cubosamæ
exercitus.

Erat Cubosamæ moderatum ingenium, & mite; qui tamen arte prudentiæ, procul metu & armis, annos octodecim, gaudebat alta Regni sui pace. Duos Regni Principes administratos, insani agebant impetus, Mioxindonom vsurpati per vim Cauaci seu Regem, seu magis tyrannum; & Daiondom hominem ferum, natumque proditori quam machinatus est, illum totius imperij moderatorem summum; hunc inferiori gradu, sed nobilitate plusquam parem, simulatorem verò fidelis clientelæ tam doctum, vt sagacissimo licet Cubosamæ nunquam suboluerit eius proditio: quicquid verò tandem Domini sui nece ambitet parricida, secleris socium Mioxindonom adsciuit, & coniurato vterque facinore, in vnum arrectus oportunitatis articulum hiabat, quem ipse Cubosama incautus obtulit, Mioxindonom attollens in superiorem dignitatis gradum: huius enim honoris magnificentius agenda gratia Mioxindonus crimen dissimulans, militum duodecim millia secum duxit, velut aciem primam, quam Daiondomus proditiõnis auspex sequebatur; metatusque Meaco non plus leuca campum; per vnum e suis Cubosamam inuitat, dignaretur sua præsentia prandium, quod ei grati ob recentem honorem animi, & deuota in æuum fidei exile iudicium intruxerat, amens qui crederet Cubosamam tam fore stolidè securum, vt non cogitaret, quid ingens exercitus

exercitus ad officiosum prandium spectaret? inuitationis illius interprete nihil egens, cum paucis in fugam se dedit, & prætorianis custodibus quadringentis: sed animosè magis quam prudenter iactante aulico, dederere hos merus maiestatem; & visum iri pellente nemine fugam ridiculam, in palatium rediit, sibi que postremum exitium, & consiliario importuno, fortius credulus quam periculum sineret, consciuit. Iunij decimo septimo, Pentecostes octauo coniurati ad pulsam tympanorum Meacum subeunt, palatium cingunt, quod fossa munitum solo ponte ductario patebat: inde parens Regina, quærit Imperatoris nomine quo tendant? & vbinam illa clientum reuerentia & fides in dominum? interroganti syngraphum Mioxindonus præbet, quo Regina caput, & quorundam eo proscripatorum postulat ad se mitti, hac conditione Meaco abscessurum, lectum senex de filia capere syngraphum proiicit; cursu ad Cubosamam fertur, & proditoris solum exclamata voce coram ventrem secat, & mortuus concidit. Perculsi spectaculo fortissimi equites strictis gladiis ad portas palatii occurrunt, sed multitudini impares, ventre sibi quisque pariter exsecto corruunt, faces Mioxindonus palatio subdit, Cubosama ut vir occumberet cum paucis ad pugnam procedit; sed mox lancea mediis, & sagitta confossus, & fesso plagis ingentibus capite exanimis sternitur: aliorum fuit lachrimabilis strages; cæsi ex summis proceribus ad centum, suam reliqui mortem propriis gladiis hosti præcipiunt; Regis mater cum minori suo viginti annorum filio iugulatur: Regina comites, & honorarias prope omnes, flamma extinguit, diripitur fumans ardensque Regia, & hæc tam atrocitas, & multa, breuiori quam horarum duarum spatio: tumultus ponebant cum adsunt Bonziji & cadaver Cubosamæ sublatum Plebeio funere, humo tegunt. Regina vndique ad necem quærebatur, sed illa Meaco, in cœnobium Bonziorum media distans leuca se furtim subduxerat, vbi quatrinduo post, tandem deprehensa, iussa est occidi, annorum erat septem & viginti, sed quæ nihil de fœmina saperet; infractum illius animum testatur epistola quàm fugæ comiti filia dictauerat ad duos proditorum duces, haudquaquam enim, innocentia suæ excusatione, aut petitione misericordiae dignatur parricidas; sed obiurgat amborum crudelem, & detestandam barbariem aduersus dominum, hoc solo reum, quòd perfidia immanis proditores duos summis honoribus auxisset. Sibi quidem post illum, vitam supplitio, mortem in voto esse; solutam corpore ituram se in fontem coniugi, & domino sociam, & cum illo æternum paradiso Amidæ fruituram, addit & alia quæ excessitate animi in fœmina, miserationem omnibus expressere, inde Bonziis salutem singulis postremam dixit; & in lararium secedens ad simulachrum Amidæ subsedit in genua, illic Archimandrita cœnobij, manu capiti eius imposita, monet Amidam decies inuocet, quod perinde iis est, ut peccatis omnibus absolui; sic expiatam se animo infelix, & puram somnians, carnifici iugulum alacris præbuit, sublatis interim manibus, pergens Amidam vocare, donec secta gula, miseræ caput ablatum est. Cæsa

Cubosama, morti quoque se certæ Villela & Froes deuotos credidere, defuncto enim à tribus hebdomadis Christianitatis illius potenti patrono, nemo illis post Deum, remanebat tutor præter iuuenem illum, quem Mioxindono ab secretis scribam, fuisse diximus; sanctum quidem, & amicissimum, sed fulciendæ huic ruinæ debilem, & iam Daiandonus Christianorum hostis capitalissimus, eorum pagos ferro, & flamma deuastabat; Meaci verò proscribent, quoscumque visus erat beneuolentia prosequi Cubosama. Die postero en adest à scriba Mioxindoni ad Patres funestus nuncius; ne abisterent Dei ope iugiter imploranda; ipsorum vitam quantum aulæ rumore ferebatur; in lubrico esse; officio quidem haudquaquam se defore; fideles in consilium accirent, & si quod restaret periculi vltimi effugium etiam atque etiam viderent iam magno numero ad Patres, vocante nemine fideles conuenerant, si quid opis valerent vel præbituri, vel ab iis accepturi. Rerum statu iis ob oculos posito Villela, in quo pedem Meaco efferre licebat nemini, nisi qui vellet in milites, hoc est in carnifices Daiandoni incidere; orationem clausit, affirmans deliberatum sibi esse ibidem consistere, & ante Christum mori, beatum verò se! si Christo sanguinem funderet, cui sudores hæcenus consecrasset. Nec fuit alia Christianorum mens; omnibus idem ardor pro Christi causa, cum illo moriendi; & mortem parabant iteratis confessionibus, nostri verò crebra votorum instauratione, & precibus ut odoraretur Deus sacrificium cui se accingebant: verum enimverò ita viris fortibus mors placebat, ut nollet æde sacra, & vita Patrum indefensa mori, quod certè non erat in eorum manu, & gladio situm nisi ad eos accessisset Christianorum Imoriensium bona pars, Mixiondoni milites, omnes genere clari, & alij centum quinquaginta, obibant hi excubiarum vices ad ædem sacram, & custodiam Villelæ quem propterea vnicè amabant quod illos in Christo genuisset, nec satis poterat minoribus animis studioque defendi, iam enim Daiandonus suo cuidam duci necandum illum cum socio, & æquandam solo Ecclesiam mandarat: verum ut cum suis imperata facturus, Christianos vidit occurrere ad pugnam alacres, consultius censuit amicum se fingere, iisque vrbane salutatis abire, Bonziz quoque ab eodem qui iugulauerat Reginam, grandi summa tentarunt Patrum capita emere, sed is tam nihili vitam suam non fecit, ut morte sua venderet alienam, & oriebantur quotidie huiusmodi metus, inter quos nisi prodigio seruari diu non poterant, quare audaci generositate Mioxindoni Scriba Villelam Meaco educere statuit, peregitque feliciter in media fortium militum phalange, qui ex Christianis Imoriensibus ad hoc operam suam illi detulerant. Froes comite Damiano, ædi sacre seruandæ, & consolationi fidelium substitit, quanquam ne id quidem nisi breui tempore valuit. Voüs enim superstitionis Iaponicæ Pontifex, & summus arbiter, aut rogatus, aut pressus Daiandoni armatis precibus, solenni decreto Patres legemque quam annuntiabant in exilium proiecit, rescisso diplomate, quo illis Cubosama in toto vbi vellent imperio libe-

ram

ram sedem indulserat, Vni decretum, Patri Froes occultis nuntiis significat illicd ex triumviris vnus vrbe Reſtoribus, humanitate vt inter Ethnicos non vulgari, monens vrbe quamprimùm excederet, anteuerteret expulſionem diſceſſu properato; interceptum alioqui, & trucidandum à militibus Mixindoni, & Naiandoni, quorum ille Imorim, hic Naram reditum maturabat; ſe firmo præſidio, ſecurum iter Imorim vſque præſtiturum, aut ſi mallet armata celoce Sacaium miſſurum. His denuntiatis Chriſtiani Eccleſiam nudant etiam fenestris, & foribus, ne quid ex ea Ethnicorum profanationi ſupereſſet, interuenientes alios viros, & feminas deſolati loci acerbum ſpectaculum, in fletus & gemitus diſſoluebat, atque vt ſolet primus rumor, veris maiora nunciare, Deo ardens matrona, cum audiſſet Patrem eo ipſo die capite plectendum, lecto exilit ægrotata, & ſperati martyrij deſiderio, illum adit, conteſtans ſe quoque Chriſtianam, & cum illo, pro Chriſto morituram, triumphabant ſoli Chriſtianorum luctu damnisque Bonzij, & decuriatim circum ædem ſacram deſertam ſpoliatamque ambulantes, impudenti cachinnatione, & dictariis in eam ludebant. Die proximo, Froes & Damianus Meaco exeunt; Mixindoni Scriba comitante, & Chriſtianorum manu præualida, quibus vale vltimùm dicturus, Damiani ore, potenter commendauit, durarent in Chriſto fortiter, nec de integritate morum remitterent, quam ſeirent profeſſioni ſuæ ſe debere. Poſt diſceſſum Froes, tota vrbe præconis voce, tubaque edicitur Tenchicufes (ſic Patres nominant) ſupremi Senatus à Voo firmata, promulgataque ſententia, perpetuo exilio damnatos, cum fallaci, quam ferebant & diabolica lege: exilio pariter, aliisque ad arbitrium pœnis arceri vniuerſos, à ſubſidio illis, aut receptu præbendo, & niſus eſt quidem Daiandonus Villelam, & Froes Sacaiio extrudere, quo ex nudis quibuſdam inſulis confugerant; ſed frustrata eſt conatum barbari, vrbis immunitas & fides, nunquam ſemel admiſſos vilius ſuaſu dimittere ſolita. Minimè verò Meaco pietas, & Chriſti religio cum Patribus exceſſit. Mirum t̄ vices illorum implebat Bonzius, olim ad fidem villelæ opera traductus, cum eſſet inter ſuos Doct̄or, & Monasterium regeret. Omnes quot hebdomadis ſapiùs in aulam ampliffimam ad ſolennes, precationum, concionum, lectionum ſtationes coire, ſextas ferias, præfertim ſanctiores, impenſo leproſis miniſterio colere, & publica flagellatione; ſui de cætero aſperè domandi tantus inerat cuique ardor vt à Villela per literas fuerit temperandus, redigendusque intra recti metas; nam alij domo per quadrageſimam non prodire; alij nunquam cilicia ponere; alij nonniſi oriza & aqua quotidiana ieiunia ſoluere & iſtiusmodi ſe cruciatibus damnare. Regno adhuc bellicis motibus nutante contigit Sacaij, prælium duplex ad muros committi, pugnarunt vtrimque Chriſtiani tum Duces, tum milites, & Duces quidem procul à Patribus notarum ſacrum I E S V Nomen in vexillis præferre; milites in aurea icone criſtam galeæ, aut frontem decorante, non ſolum pro teſſera, qua diſcernerentur ab Ethnicis, ſed qua etiam tuti eſſent à Chriſtianorum vulne-

ribus mutuis. Conflictu peracto, cum multi partium aduersarum Sacaium recepissent sese, contentione mirabili colligebantur ad festos dies, & officia diuina, agebantque iisdem in contuberniis, tanta vtrimque beneuolentiæ sollicitudine, vt si filij forent eiusdem patris familias, non milites Regum lethales exercentium inimicitias.

40.
Sacaij Froes
quid?

Et si autem Sacaij habitabant Patres, qui tamen ibidem agebant Christiani, sed multo magis Meacenses, Imorienses, & alij, eorum exilium ferebant grauissimè, nihilque non mouebant, vt eos restituerent in sedes pristinas, libertatemque communis habitationis, ad hoc Voi consiliarios (vocabulo Cunges) pecunia tentant; ad hoc Regiæ arcis quam tenebant claues, tribus proceribus deferunt, vno illo contenti præmio, vt Meacum Patres qua pollebant auctoritate reuocarent, dant & supplices de eodem Dairi libellos; resque demùm eò propellitur vt in numerum coacti, iusti, generosi que exercitus (nam erant fere illustres sanguine) de domo decernerent, familiisque deserendis, & si nec precibus nec rationibus expugnari se Mioxindonus sineret, vim illi bellumque indiceret; sed Voi assecleros religione vetari se aiunt, argento Meacum legem inuehere, auitæ contrariâ exitialem, secumque incendia, vastitatem & cædes populis importantem, pronùm se Dairus ostendit Patribus admittendis, si prius ad aram Xachæ & Amidæ Christiani iurent, nec humanis carnibus eos vesci, nec magicis artibus dæmoni famulari, quod nisi per solum Christianorum Deum orbis conditorem cum iurare posse negarent Christiani, conditione reiecta Patres non admisit. Arma denique, & bellum spirantes, Villela sapienter ab eo consilio auertit. Restabat à Xinouarandono Auæ Rege lux spei tenuis; quem multorum vota Cubosamæ optabant successorem, id si contingeret sperabatur Patrum restitutionem haud ægrè permissurus aulicorum suorum primario, sibi que intimè dilecto, quem pridem Villela salutari fonte expiarat, has inter expectationes, crescebant numero Christiani, aderantque ab oris maximè longinquis viri grauissimi, Bonzii que insignes, de fide ac lege interrogaturi amplius, & accuratius, de qua fortuitis hospitem quorundam sermonibus, pauca & obscurè, sed mira acceperant, multos inuitauit Froes Christi Baptismate; de quibus futura sit nimium proluxa narratio, si velim dignitatem referre personarum, vias quibus ad Christum venere mirabiles; ambages disputationum, quas inire cum iis oportuit, maximè cum professoribus Ienij cuiusdam sequacibus, quibus fabula est & vigilantium somnium quicquid de futura vita docetur, aut scribitur; præsentem verò nec prouidentiam nec Deum, sed fortunam præesse: aduere ex istis, vsque ab vltimis Iaponiæ finibus, quos Bandum nominant, Principum illarum academiæ lumina, & Magistri cum suis aliquot discipulis, pari ingenio, & claritate natalium; qui sensim disputando subacti, dedere tandem veritati manus, & Christum secuti eius quoque facti sunt præcones; ac si cui Patrum licuisset viginidierum itinere in Bandum se conferre certum videbatur, literatorum ingentem numerum eius doctrina expugnandum, sed rebellione Meacensi

regna